

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā
(OR. en)

11141/23

ECOFIN 666
UEM 200
SOC 492
EMPL 343
COMPET 687
ENV 766
EDUC 279
RECH 311
ENER 402
JAI 912
GENDER 143
ANTIDISCRIM 137
JEUN 181
SAN 418

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	9835/1/23 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 611 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Horvātijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2023. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 611 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Horvātijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par
Horvātijas 2023. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ², ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ³ pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nav norādījusi Horvātiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Horvātijas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Horvātija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 14. maijā. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 28. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Horvātijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Horvātija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Horvātija 2023. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada stabilitātes programmu atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktam. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Horvātijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

⁶ ST 10687/2021 INIT; ST 10687/2021 ADD 1.

- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Horvātiju publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Horvātija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Horvātija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Horvātijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Horvātijas vispārējās valdības balanss uzlabojās no deficīta 2,5 % no IKP 2021. gadā līdz pārpalikumam 0,4 % apmērā 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 78,4 % no IKP 2021. gada beigās līdz 68,4 % 2022. gada beigās.
- (13) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi fiskālās politikas ieņēmumus samazinoši pasākumi 2022. gadā ietvēra pievienotās vērtības nodokļa (PVN) un akcīzes nodokļu samazinājumus, savukārt šādi fiskālās politikas izdevumus palielinoši pasākumi ietvēra enerģijas cenu griestus, pabalstus mazaizsargātiem patērētājiem, atbalsta shēmas uzņēmumiem un sociālu palīdzību pensionāriem un mazaizsargātām mājsaimniecībām. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 1,6 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 1,3 % 2021. gadā līdz 0,1 % no IKP 2022. gadā.

- (14) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Horvātijai ⁷ 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Turklāt Padome Horvātijai ieteica kontrolēt valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.
- (15) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ⁸ 2022. gadā bija neitrāla, +0,2 % apmērā no IKP, kas bija adekvāti augstās inflācijas apstākļos ⁹. Horvātija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko finansē no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 2,6 % no IKP (2,7 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētām investīcijām fiskālajā nostājā bija bremsējoša ietekme ¹⁰, kas atbilst 0,6 procentpunktiem no IKP ¹¹. Tāpēc Horvātija nesaglabāja valsts finansētās investīcijas, kas neatbilst Padomes ieteikumam. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumus pasākumus) pieaugumam bija kopumā neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktiem no IKP. Tāpēc Horvātija pietiekami kontrolēja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.

⁷ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 48. lpp.).

⁸ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

⁹ Horvātijā 2022. gadā bija vērojams arī spēcīgs reālā IKP pieaugums.

¹⁰ Citiem valsts finansētiem kapitālizdevumiem bija ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,5 procentpunktiem no IKP. Tas daļēji bija saistīts ar vienreizējām izmaksām par starptautisku šķērējtiesu.

¹¹ Valsts finansētajām investīcijām bija bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, jo samazinājās vietējo pašvaldību investīciju izdevumi.

- (16) 2023. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. gadu ir labvēlīgāks par Komisijas 2023. gada pavasara prognozi un atbilstošs tai par laikposmu pēc tam. Valdība prognozē reālā IKP pieaugumu par 2,2 % 2023. gadā un 2,6 % 2024. gadā. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts zemāks reālā IKP pieaugums 1,6 % apmērā 2023. gadā un 2,3 % apmērā 2024. gadā, kas galvenokārt skaidrojams ar konservatīvākām mājāsaimniecību un publiskā patēriņa, kā arī kopējo investīciju aplēsēm.
- (17) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības bilance pasliktināsies, sasniedzot deficīta rādītāju 0,7 % apmērā no IKP 2023. gadā. Pasliktinājums galvenokārt atspoguļo inflācijas novēloto ietekmi uz publiskajiem izdevumiem, proti, publisko algu, pensiju un sociālo pabalstu indeksācijas mehānismu ietekmi. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 68,4 % 2022. gada beigās līdz 62,6 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 0,5 % no IKP. Tas kopumā atbilst 2023. gada stabilitātes programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 63,0 % 2023. gada beigās.

- (18) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie galvenokārt ir pasākumi, kuru darbības termiņš pagarināts no 2022. gada, tostarp attiecībā uz ieņēmumiem PVN un akcīzes nodokļu samazinājumus, kā arī attiecībā uz izdevumiem – enerģijas cenu griestus, pabalstus neaizsargātiem patērētājiem, atbalsta shēmas uzņēmumiem un sociālo palīdzību pensionāriem un neaizsargātām mājsaimniecībām. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas tiek prognozētas 1,5 % apmērā no IKP 2023. gadā ¹². Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, un daudzos no tiem nav pilnībā iestrādāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas pieprasījumu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹³, veidos 0,2 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,3 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka budžeta izmaksas saistībā ar pagaidu aizsardzību pārvietotajām personām no Ukrainas saglabāsies stabilas salīdzinājumā ar 2022. gadu.

¹² Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹³ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Horvātijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 88. lpp.).

- (19) Savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā Padome ieteica Horvātijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ¹⁴, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām māsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Vienlaikus Horvātijai vajadzētu būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Horvātijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹⁴ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Horvātijas potenciālās izlaides pieauguma aplēse vidējā termiņā (10 gadu vidējais rādītājs), kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 10,3 %.

- (20) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs ekspansīva (-1,0 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā bija kopumā neitrāla (+0,2 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,4 % no IKP. Tas ietver mērķorientēto atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu 0,1 % no IKP apmērā mājtsaimniecībām un uzņēmumiem, kuri ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tādējādi valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme neizriet no mērķorientētā atbalsta pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājtsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvu pieaugumu veicina arī nemērķtiecīgu enerģētikas pasākumu saglabāšana, pastāvīgs publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pieaugums un zemākas PVN likmes neenerģijas produktiem. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 3,1 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,7 procentpunkta apmērā no IKP ¹⁵. Tāpēc Horvātija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, piemēram, ēku energorenovāciju, publiskās pārvaldes digitalizāciju, investīcijas digitālajā diagnostikā un aprīkojumā slimnīcām un atbalstu uzņēmējdarbības sektoram zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ko finansē no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

¹⁵ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,5 procentpunktiem no IKP. Tas daļēji ir skaidrojams ar bāzes efektu, ko rada lielāki izdevumi 2022. gadā vienreizēja pasākuma dēļ, savukārt 2023. gadā ir paredzēts samazināt pārvēdumus komunālo pakalpojumu uzņēmumiem.

- (21) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts palielināsies, 2024. gadā sasniedzot 1,5 % no IKP. Pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus kapitālizdevumus un algu, pensiju un sociālās palīdzības izdevumu joprojām salīdzinoši lielu indeksāciju. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 59,8 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,3 % apmērā no IKP. Tas kopumā atbilst 2023. gada stabilitātes programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs 61,8 %, un atšķirība no 2023. gada stabilitātes programmas prognozēm lielā mērā ir izskaidrojama ar saucēja ietekmi (nominālā IKP starpība 2024. gadā) un – mazākā mērā – ar atšķirīgiem pieņēmumiem par atlikumu un plūsmu korekciju.
- (22) 2023. gada stabilitātes programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt vairumu enerģētikas atbalsta pasākumu. Komisija patlaban pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumu neto izmaksas 2024. gadā būs 0,2 % no IKP. Šo aplēšu pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

- (23) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁶. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,3 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu ¹⁷ pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 5,1 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,5 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas ir zem 2024. gadam ieteiktā maksimālā pieauguma tempa. Turklāt saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi neto valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu atbilstīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.
- (24) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 6,8 %, kas ir virs ieteiktā pieauguma tempa. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzētā korekcija ir mazāka nekā ietaupījumi, ko rada enerģētikas atbalsta pasākumu pilnīga atcelšana, un tas ir saistīts ar kapitāla, algu un sociālo izdevumu dinamikas pieaugumu.

¹⁶ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

¹⁷ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus un cikliskā bezdarba izdevumus.

- (25) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas laikā no 2023. līdz 2024. gadam saglabāsies stabilā līmenī, proti, 4,6 % apmērā no IKP. 2023. gada stabilitātes programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās fiskālo ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Tās ietver reformas (veselības aprūpes un labklājības nozare, valstij piederošu uzņēmumu pārvaldības uzlabošana, fiskālās atbildības akta uzlabošana) un investīcijas (transporta un ūdens infrastruktūra, daudzdzīvokļu ēku un māju energorenovācija, investīcijas, kas sekmē zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī investīcijas izglītības infrastruktūrā), kas lielākoties ir arī daļa no atveseļošanas un noturības plāna.
- (26) 2023. gada stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, sasniedzot 0,8 % no IKP 2025. gadā un 0,6 % līdz 2026. gadam. Tāpēc tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā programmas aptvertajā laikā. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 59,8 % 2024. gada beigās līdz 55,6 % 2026. gada beigās. Tāpēc tiek plānots, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP programmas darbības laikā samazināsies un saglabāsies zem 60 %.

- (27) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Horvātijas atveseļošanas un noturības plāna īstenošana norit labi. Horvātija iesniedza divus maksājuma pieprasījumus, kas atbilst plāna 59 atskaites punktiem un mērķrādītājiem un kā rezultātā tika izmaksāti kopumā 1,4 miljardi EUR. Paredzams, ka Horvātija iesniegs sava plāna grozījumu, kurā būs iekļauta *REPowerEU* nodaļa, kā arī papildu pasākumi citās jomās, kas jāfinansē no aizdevuma komponenta. Horvātija 2023. gada 30. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu pauda nodomu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu 3 612 000 000 EUR apmērā no mehānisma. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Horvātijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (28) Komisija visus Horvātijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Horvātijā.

- (29) Horvātija katru gadu importē aptuveni 53 % no kopējās patērētās enerģijas, vienlaikus tai ir liels atjaunīgās enerģijas potenciāls, jo īpaši no saules, vēja un ģeotermāliem avotiem. Pusi no valsts elektroenerģijas ražo hidroelektrostacijas; vēja enerģijas īpatsvars ir palielinājies un sasniedzis 14 %, bet saules enerģijas īpatsvars joprojām ir tikai 1 %. Galvenie faktori, kas paātrinātu saules un vēja enerģijas iekārtu ieviešanu, ir atļauju piešķiršanas procedūru racionalizēšana un attiecīgā tiesiskā regulējuma izstrādes pabeigšana, lai ražotājiem un pašpatērētājiem nodrošinātu lielāku juridisko noteiktību. Citi faktori ir pārvades tīkla būtiska modernizācija un tā paplašināšana valsts dienvidu daļā, kur galvenokārt tiek ražoti atjaunīgie energoresursi, kā arī viedās uzskaites ieviešana mazām saules enerģijas iekārtām. Horvātijā enerģijas patēriņš dzīvojamo ēku sektorā ir diezgan augsts (35 % no kopējā enerģijas patēriņa) un 71 % ir atkarīgs no gāzes apkures. Pārskatīt un vienkāršot procedūras saules fotoelementu iekārtu uzstādīšanai daudzdzīvokļu ēkās, kā arī paātrināti ieviest siltumsūkņus siltumapgādei un dzesēšanai ir būtiski pasākumi energorenovācijai ēku sektorā. Transporta nozarē izmantoto atjaunīgo energoresursu īpatsvars ir neliels (7 % salīdzinājumā ar 14 % mērķrādītāju), tāpat kā īpatsvars dzelzceļa pasažieru pārvadājumos (2,5 % salīdzinājumā ar 8 % Savienībā). Dzelzceļa infrastruktūras un ritošā sastāva modernizācija un bezemisiju transportlīdzekļu plašākas izmantošanas nodrošināšana var ievērojami veicināt transporta nozares dekarbonizāciju. Dabaszāzes patēriņš Horvātijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 22 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos piecos gados, pārsniedzot samazinājuma mērķrādītāju 15 %, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 2022/1369 ¹⁸. Horvātija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam atbilstoši Padomes Regulai (ES) 2023/706 ¹⁹.

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

¹⁹ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

- (30) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un mācību sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. 2022. gadā Horvātijā tika ziņots par darbaspēka nepietiekamību 31 profesijā, kurā zaļās pārkārtošanās īstenošanai bija vajadzīgas īpašas prasmes vai zināšanas, tajā skaitā būvniecības un ražošanas nozarē (abās zem Savienības vidējā rādītāja).
- (31) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²⁰ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

²⁰ Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

- (32) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp, izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai
- i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam;
 - iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot otreizējo ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērstu prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs un orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2. un 3. ieteikuma īstenošana Horvātijai palīdzēs īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro un trešo un ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Horvātijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 5,1 % ²¹.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna stabilu īstenošanu un ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļu, lai nekavējoties sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.

²¹ Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,3 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 23. apsvērumā.

3. Samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgo energoresursu, jo īpaši vēja, saules un ģeotermālo avotu, izmantošanu, pilnveidojot nepilnīgo tiesisko regulējumu, racionalizējot administratīvās procedūras atļauju piešķiršanai, vienkāršojot procedūras atjaunīgo energoresursu (piem., saules fotoelementu iekārtu) uzstādīšanai daudzdzīvokļu ēkās un nodrošinot lielāku juridisko noteiktību. Atbalstīt maza mēroga atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudu. Turpināt modernizēt elektroenerģijas pārvades un sadales tīklus, jo īpaši uzlabojot pārvades savienojumus starp valsts ziemeļiem un dienvidiem un veicinot viedo skaitītāju ieviešanu. Paātrināt energoefektivitātes pasākumu īstenošanu, tostarp siltumsūkņu uzstādīšanu. Samazināt atkarību no fosilajām degvielām transporta nozarē, veicinot ilgtspējīgus risinājumus, jo īpaši dzelzceļa transportu un autotransporta elektrifikāciju. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
